

ŞEHİR SAĞLIK PROFİLİ

ABDÜLKADİR COŞKUN*

Günümüz modern kentleri için vazgeçilmez bileşenleri içerisinde planlı yapılaşma, tüm şehri kapsayan ulaşım ağı, çağdaş nitelikte altyapı gibi fiziki unsurlarla beraber zengin kültürel yaşam, güçlü sosyal dayanışma gibi sosyal unsurlar yer almaktadır. Huzurlu ve kaliteli bir yaşam sunan kentler için fiziki ve sosyal boyutlarıyla kent yaşamının ahenk içinde sürdürülmesi ve geliştirilmesi noktasında sağlık kavramı büyük önem kazanmaktadır. Kent sakinleri açısından kent sadece modern yapı kümeleri, düzgün asfaltlanmış yollar ve kültür sanat merkezlerinden ibaret değil, aile fertleri ile huzurlu ve mutlu bir yaşam sürmelerine yönelik imkânlar sunan ve ömür boyu sağlıklı yaşamı vaat eden bir yapıyı ifade etmektedir. Bu noktada sağlıklı kent kavramı modern yaşamın değer kazanan unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır.

Sağlıklı Kent sadece sağlık yatırımları ile medical anlamda sağlık kapasitesi yükseltilmiş, modern hastane ve nitelikli sağlık personeline sahip olan bir kent değil; toplumsal ve bireysel boyutta daha sağlıklı, huzurlu, yaşanabilir kent olmak için gerekli yapısal değişiklikleri ile süreci başlatmış ve çalışmalarını bu yönde kararlılıkla yürüten kenttir.

Dünya Sağlık Örgütü Sağlıklı Şehirler Projesi sağlık kent olgusunu kent yaşamına göre dizayn etmek ve hayata geçirmek için sosyoloji, sağlık, kent planlaması, politika, halkla ilişkiler, çevrebilim, ekonomi gibi birçok farklı unsurları bir araya getirerek sağlık kavramına çok boyutlu ve bütüncül bir yaklaşımla

ele almak adına önemli araçlar sunmaktadır. Bunlardan en önemlisi şehir sağlık profilleridir. DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı Faz 7'da (2019-2024) tüm şehirlerin bir şehir sağlık profili oluşturması şartı belirtilerek göstermektedir. DSÖ ağı yeni katılacak şehirlerden şehir sağlıklı profillerine yönelik rehberlere uygun bir şekilde yeni bir profil oluşturması istenmektedir. Ayrıca daha önceki fazlarda üye olmuş şehirlerin profillerini güncellemesi gerekmektedir.

Şehir Sağlık Profili şehirde yaşayanların sağlığını ve sağlıklarını etkileyen faktörlerin nicel ve nitel bir açıklamasıdır. Kent sağlığını etkileyen faktörler hakkında çok değerli bilgiler sunan ve şehir içerisindeki sağlık sorunlarının anlaşılmasını olanak sağlamaktadır.

Bir şehir sağlığı profilinin amaçları şu şekilde sıralanmaktadır;

- Şehir sakinlerinin sağlığı ile ilgili olarak doğru, güncel, tarafsız ve bağımsız bilginin sağlanması
- Bu bilginin analiz edilerek sağlığın geliştirmeye yönelik amaçlar ve bunlara bağlı hedef ve faaliyetlerin tanımlanması ve izlenmesi
- Toplumun sağlık planlamasına katılımı davet edilmesi
- İlgili tüm grupların sağlığın geliştirilmesi ile ilgili faaliyetlerde bulunması için teşvik edilmesidir.

Şehir sağlık profilleri kent sağlığı ile doğrudan ve

1 Pendik Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürü

dolaylı olarak ilişki kavramları belirlenmesi ve buna ilişkin verilerin toplanması, analiz edilmesi, yorumlanması ile kentteki mevcut ve olası sorunları tanımlar, sağlıklı kent olgusunun gelişimi için öneriler de yardımcı olmaktadır.

Şehir Sağlık Profili;

- ❖ İçerdiği bilgiler sağlık sorunlarını göstermeye
- ❖ Sağlık konusunda ortaklıklarını kurmaya ve sağlamlaştırmaya
- ❖ Ortakları çözüm bulmak için bir araya getirmeye
- ❖ Profilin sunumu halkın ve medyanın ilgisini uyandırmaya
- ❖ Sağlıkla ilgili konulara ilişkin farkındalık yaratmaya katkı sağlamaktadır.

Şehir Sağlık Profil tek sefere mahsus hazırlanan bir belge değildir. Sistemli ve planlı bir çalışma olan DSÖ'nün, "Herkes İçin Sağlık" stratejisini gerçekleştirmesi için temel adımlardan biridir. Düzenli aralıklarla güncel profil versiyonlarının yayınlanması planlanmalıdır.

Oluşturulan Şehir Sağlık Profili'nin kentin sağlık konulu strateji ve amaçlarını içeren Şehir Sağlık Gelişim Planı'na temel oluşturacağı ve "Sağlık Kent" olgusuna ulaşmada rehber olacağı göz ardı edilmemelidir. Bu sebeple bu çalışmaların bir bütünlük

ve sistem anlayışı içerisinde yapılması elzemdir.

Şehir Sağlık Profili oluşturma çalışmaları ilk aşamada sağlık profili çerçevesinin belirlenmesi başlamaktadır. Bu aşamada kentin sosyo-ekonomik, coğrafi, kültürel ve beşeri şartları göz önüne alınarak DSÖ ve SKB çalışmaları incelenerek sağlık profilinin çatısı niteliğinde olacak temel alanlar şekillendirilmektedir. Ardından sağlık profilinde yer alacak veriler tespit edilmelidir. Şehir Sağlık Profili'nde kıyaslanabilirlik ve erişilebilirlik açısından analizlere katkı sağlayacak göstergelere yer verilmelidir. Bu göstergeler DSÖ belirlediği 32 temel göstergelyi kapsamalıdır.

Sonrasında ise sağlık paydaşların belirlenir ve veri temin edilir. Paydaşlardan gelen veriler istatistiksel metotlarla analiz edilerek raporlama yapılır. Raporlama aşamasında önceden belirlenen sağlık göstergelerinin hesaplanır ve farklı referanslarla (Türkiye düzeyine il-ilçe verileri, dünya ortalamaları vb.) kıyaslaması yapılır. bu kıyaslama sonucu ise kentin sağlık göstergeleri yönünden standartlar ya da referans değerler açısından üstün ve zayıf yönleri SWOT analizi ile ortaya konur.

Bir kentin şehir sağlık profili o kentin adeta röntgeni gibidir ve kentle ilgili kritik bulguları karar vericilere sunarak kentteki sorun alanları konusunda önemli ipuçları sunmaktadır. Şehir sağlık profili sonrasında hazırlanacak olan şehir sağlık gelişim planı için hazırlık çalışmasıdır. Bu yönüyle kent yönetim stratejilerinin belirlenmesine önemli katkılar sunan bir araç olacaktır.